

Redakcja

Jacek Gudowski

Elżbieta Stan-Stanik

Współpraca

Robert Bełczącki, Radosław Cebeliński,
Mateusz Grochowski, Przemysław Gumiński
Radosław Nowaczewski, Maciej Plaskacz,
Arkadiusz Turczyn

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Kielcach postanowieniem z dnia 29 czerwca 2012 r., II Ca 478/12, zagadnienia prawnego:

„Czy w świetle przepisu § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. Nr 26, poz. 310 ze zm.) zakład ubezpieczeń jest obowiązany do zapłacenia zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną osobie trzeciej, wobec której ubezpieczony ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c.?”

podjął uchwałę:

Przepis § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. Nr 26, poz. 310 ze zm.) nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c.

(uchwała z dnia 7 listopada 2012 r., III CZP 67/12, M. Wysocka, M. Kocon, A. Kozłowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 14 czerwca 2012 r., XII Gz 291/12, zagadnienia prawnego:

„Czy datą początkową, od której należy liczyć dwutygodniowy termin do złożenia wniosku o wydanie postanowienia, przyznającego wierzycielowi koszty postępowania zabezpieczającego, a określonego w art. 745 § 2 k.p.c., winna być data faktycznego uprawomocnienia się postanowienia komornika o ustaleniu kosztów postępowania zabezpieczającego po upływie terminu dla stron do ewentualnego

wniesienia zażalenia na to postanowienie, czy też data – w praktyce znacznie późniejsza, w której komornik dokonał stwierdzenia prawomocności postanowienia o ustaleniu kosztów postępowania zabezpieczającego?”

podjął uchwałę:

Wniosek wierzyciela o przyznanie kosztów postępowania zabezpieczającego, powstałych w związku z wykonaniem zabezpieczenia uzyskanego na podstawie art. 479^{19a} k.p.c., obowiązującego do dnia 2 maja 2012 r., powinien być złożony w terminie dwóch tygodni od dnia uprawomocnienia się postanowienia komornika o ustaleniu tych kosztów (art. 745 § 2 k.p.c. *per analogiam*).

(uchwała z dnia 14 listopada 2012 r., III CZP 70/12, H. Pietrkowski, W. Katner, W. Pawlak)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 8 czerwca 2012 r., I ACz 2002/11, zagadnienia prawnego:

„Czy podlegają odrzuceniu zarzuty pozwanego od nakazu zapłaty z powodu nieuiszczenia bez wezwania części należnej opłaty od zarzutów po częściowym oddaleniu wniosku pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych, jeśli pismo stanowiące zarzuty złożył pełnomocnik będący radcą prawnym, a wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych zawarty został w zarzutach?”

podjął uchwałę:

Przepis art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) ma zastosowanie także w razie częściowego oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych zawartego w zarzutach od nakazu zapłaty wniesionych przez

stronę reprezentowaną przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym.

(uchwała z dnia 16 listopada 2012 r., III CZP 56/12, D. Dończyk, A. Owczarek, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2012 r., II Ca 96/12, zagadnienia prawnego:

„Czy zakładowi ubezpieczeń przysługuje w oparciu o przepisy art. 43 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152) w zw. z art. 922 § 1 k.c. prawo dochodzenia od następców prawnych posiadacza pojazdu mechanicznego zwrotu wypłaconego przez ten zakład z tytułu ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego odszkodowania, jeżeli kierujący posiadacz pojazdu wyrządził szkodę w stanie po użyciu alkoholu i zmarł przed wypłatą odszkodowania przez zakład ubezpieczeń?”

podjął uchwałę:

Zakład ubezpieczeń, który wypłacił odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkodę wyrządzoną przez kierującego pojazdem w stanie po użyciu alkoholu, nie może dochodzić od jego spadkobierców roszczenia zwrotnego przewidzianego w art. 43 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.), jeżeli wypłata odszkodowania nastąpiła po śmierci kierującego pojazdem.

(uchwała z dnia 16 listopada 2012 r., III CZP 61/12, D. Dończyk, A. Owczarek, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 11 maja 2012 r., II Ca 93/12, zagadnienia prawnego:

„Czy w przypadku ustanowienia odrębnej własności lokalu użytkowego na cele parkingowe na nieruchomości oddanej wcześniej w użytkowanie wieczyste w celu mieszkaniowym zachodzi podstawa do zmiany stawki procentowej opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste gruntu przewidzianej art. 72 ust. 3 punkt 4 i 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r., Nr 102 poz. 651) z 1% na 3% w trybie art. 73 ust. 2 w zw. z art. 73 ust. 2a punkt 1 tej ustawy, jeżeli ustanowienie odrębnej własności tego lokalu nie spowodowało faktycznej zmiany przeznaczenia pomieszczenia stanowiącego ten lokal?”
podjął uchwałę:

Ustanowienie odrębnej własności lokalu użytkowego na cele parkingowe w budynku wzniesionym na nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste pod budownictwo mieszkaniowe stanowi wystarczającą przesłankę umożliwiającą zmianę stawki procentowej opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego gruntu na podstawie art. 73 ust. 2a w zw. z art. 73 ust. 2 i art. 72 ust. 3 pkt. 4 i 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.).

(uchwała z dnia 16 listopada 2012 r., III CZP 62/12, D. Dończyk, A. Owczarek, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Rzecznika Praw Obywatelskich we wniosku z dnia 22 czerwca 2012 r., RPO-705610-I-12/ST, zagadnienia prawnego:

„Czy akt stanu cywilnego sporządzony za granicą, także wówczas, gdy nie został wpisany do polskich ksiąg stanu cywilnego (art. 73 ust. 1 ustawy z dnia

29 września 1986 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego, Dz.U. z 2011 r., Nr 212, poz. 1264) stanowi wyłączny dowód zdarzeń w nim stwierdzonych?”

podjął uchwałę:

Akt stanu cywilnego sporządzony za granicą stanowi wyłączny dowód zdarzeń w nim stwierdzonych także wtedy, gdy nie został wpisany do polskich ksiąg stanu cywilnego (art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1986 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego, jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 212, poz. 1264).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 20 listopada 2012 r., III CZP 58/12, T. Ereciński, J. Górowski, J. Gudowski, M. Kocon, B. Myszka, T. Wiśniewski, M. Wysocka)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 28 maja 2012 r., V Ca 3094/11, zagadnienia prawnego:

„Czy wskazana w art. 691 § 1 k.c. przesłanka faktycznego wspólnego pożycia, rozumiana jako więź łącząca dwie osoby pozostające w takich relacjach jak małżonkowie, dotyczy także osób pozostających w nieformalnych związkach partnerskich z osobami tej samej płci?”

podjął uchwałę:

Osobą faktycznie pozostającą we wspólnym pożyciu z najemcą – w rozumieniu art. 691 § 1 k.c. – jest osoba połączona z najemcą więzią uczuciową, fizyczną i gospodarczą; także osoba tej samej płci.

(uchwała z dnia 28 listopada 2012 r., III CZP 65/12, J. Gudowski, I. Koper, W. Pawlak)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Tarnowie postanowieniem z dnia 24 maja 2012 r., I Cz 123/12, zagadnienia prawnego:

„Czy podstawą ustalenia należnej komornikowi opłaty za wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia jest wartość roszczenia pieniężnego wynikająca z tytułu zabezpieczenia i wniosku o jego wykonanie, czy też wartość mienia, które faktycznie zostało zabezpieczone w toku postępowania?”
podjął uchwałę:

Podstawą ustalenia opłaty za wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia jest wartość roszczenia pieniężnego określona we wniosku (art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, jednolity tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.).

(uchwała z dnia 28 listopada 2012 r., III CZP 66/12, J. Gudowski, I. Koper, W. Pawlak)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 29 lutego 2012 r., II Ca 769/11, zagadnienia prawnego:

„Czy przekazanie gospodarstwa rolnego na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz.U. Nr 40 z 1982 r., poz. 268 ze zm.) następcy pozostającemu w związku małżeńskim i ustroju wspólności majątkowej skutkuje w każdej sytuacji objęciem przekazanego gospodarstwa wspólnością ustawową w rozumieniu art. 31 k.r.o. (w brzmieniu obowiązującym przed dniem 20 stycznia 2005 r.), czy też skutek taki następuje jedynie w wyniku, odzwierciedlonego w treści czynności prawnej, zastrzeżenia odmiennego od reguły wyrażonej w art. 33 pkt 2 k.r.o.?”
podjął uchwałę:

Gospodarstwo rolne przekazane na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków

ich rodzin (tekst jedn. Dz.U. z 1989 r. Nr 24, poz. 133 ze zm.) następcy pozostającemu w ustroju wspólności majątkowej wchodzi w skład majątku wspólnego małżonków.

(uchwała z dnia 28 listopada 2012 r., III CZP 68/12, J. Gudowski, I. Koper, W. Pawlak)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku postanowieniem z dnia 12 lipca 2012 r., I ACz 647/12, zagadnienia prawnego:

„Czy w sprawie o ubezwłasnowolnienie sąd okręgowy rozpoznaje wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w składzie jednego sędziego, czy też w składzie trzech sędziów zawodowych?”

podjął uchwałę:

Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w sprawie o ubezwłasnowolnienie sąd rozpoznaje na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego.

(uchwała z dnia 28 listopada 2012 r., III CZP 71/12, J. Gudowski, I. Koper, W. Pawlak)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 24 lipca 2012 r., XI 1Ca 275/12, zagadnienia prawnego:

„Czy rozstrzygnięcie w przedmiocie uregulowania kontaktów dziecka z osobami wskazanymi w art. 113⁶ k.r.o. nie zawiera w swej istocie orzeczenia o ograniczeniu władzy rodzicielskiej, skoro orzeczenie sądu w tej mierze wkracza w treść wykonywania władzy rodzicielskiej, której częścią składową jest prawo i obowiązek pieczy nad dzieckiem przejawiającej się między innymi w swobodzie decydowania

rodziców z kim dziecko może mieć styczność, a zatem w pewnym fragmencie ogranicza ich władzę rodzicielską, co wpływa na skład sądu?”

podjął uchwałę:

Sprawa o uregulowanie kontaktów z dzieckiem osób wymienionych w art. 113⁶ k.r.o. nie jest sprawą o ograniczenie władzy rodzicielskiej także w rozumieniu art. 509 k.p.c.

(uchwała z dnia 28 listopada 2012 r., III CZP 74/12, J. Gudowski, I. Koper, W. Pawlak)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 27 czerwca 2012 r., II Cz 550/12, zagadnienia prawnego:

„Czy prezes sądu okręgowego – jako organ *statio fisci* Skarbu Państwa – może udzielić skutecznie pełnomocnictwa procesowego – na podstawie art. 87 § 2 k.p.c. – sędziemu tego sądu, do działania w postępowaniu egzekucyjnym?”

podjął uchwałę:

Sędzia sądu powszechnego nie może być pełnomocnikiem sądu jako jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa (art. 87 § 2 k.p.c.).

(uchwała z dnia 28 listopada 2012 r., III CZP 75/12, J. Gudowski, I. Koper, W. Pawlak)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 31 maja 2012 r., I ACz 715/12, zagadnienia prawnego:

„Czy po uchyleniu ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 172, poz. 1804) art. 443 k.p.c. dopuszczalne jest wydanie w sprawie o rozwód na wniosek jednego

z małżonków postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia roszczenia o zaspokojenie potrzeb rodziny obejmującego także koszty utrzymania pełnoletnich dzieci?”
podjął uchwałę:

W sprawie o rozwód sąd może na wniosek jednego z małżonków orzec o obowiązku przyczyniania się do zaspokojenia w czasie trwania postępowania potrzeb rodziny, także obejmujących koszty utrzymania pełnoletnich dzieci.

*(uchwała z dnia 28 listopada 2012 r., III CZP 77/12, J. Gudowski, I. Koper,
W. Pawlak)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 4 maja 2012 r., II Cz 363/12, zagadnienia prawnego:

„1. Czy w myśl przepisu art. 33 pkt 8 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1691) wierzytelność o wypłatę świadczenia emerytalno-rentowego stanowi majątek odrębny małżonka dłużnika, przeciwko któremu wierzyciel uzyskał tytuł wykonawczy z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku wspólnego?

a w przypadku odpowiedzi twierdzącej,

2. Czy możliwe jest, po przedstawieniu przez wierzyciela tytułu wykonawczego wystawionego także przeciwko małżonkowi dłużnika, zajęcie świadczenia emerytalno-rentowego małżonka dłużnika, którego odpowiedzialność ograniczona jest do majątku wspólnego?”

odmówił podjęcia uchwały.

*(postanowienie z dnia 16 listopada 2012 r., III CZP 60/12, D. Dończyk,
A. Owczarek, I. Gromska-Szuster)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Elblągu postanowieniem z dnia 23 maja 2012 r., I Ca 97/12, zagadnienia prawnego:

„Czy zmiana wartości domu jest właściwym miernikiem dla ustalenia wysokości podlegających zwróceniu na podstawie art. 45 § 3 k.r.o. środków pochodzących z majątku wspólnego, a przeznaczonych na spłatę pożyczki stanowiącej dług jednego z małżonków, zaciągniętej i wykorzystanej przed zawarciem związku małżeńskiego na budowę domu na gruncie należącym do tego małżonka, również w sytuacji, gdy siła nabywcza tychże środków przeznaczonych na spłatę różniła się istotnie od siły nabywczej środków pochodzących z pożyczki w dacie ich wykorzystania na budowę domu?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 16 listopada 2012 r., III CZP 64/12, D. Dończyk, A. Owczarek, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 28 maja 2012 r., XII Gz 267/12, zagadnienia prawnego:

„1. Czy jest sprawą gospodarczą sprawa o roszczenie bezpośrednio wynikające z obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, którą wytoczył zakładowi ubezpieczeń przedsiębiorca z powołaniem się na umowę cesji zawartą z osobą poszkodowaną w wypadku komunikacyjnym?”

2. Czy w sprawie określonej w punkcie 1 pytania prawnego cesjonariusz może powoływać się na właściwość przemienną sądu, określoną w art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152, z późniejszymi zmianami)?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 16 listopada 2012 r., III CZP 69/12, D. Dończyk, A. Owczarek, I. Gromska-Szuster)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 93/12

„Czy w świetle art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152) – w brzmieniu obowiązującym przed 11 lutego 2012 r., zakład ubezpieczeń ponosi wobec najbliższych członków rodziny zmarłego odpowiedzialność gwarancyjną za doznaną krzywdę, na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c.?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19 września 2012 r., I ACa 249/12, J.M. Kamiński, M. Pankowiec, K. Chojnowski)

Sąd Apelacyjny zauważył, że w judykaturze Sądu Najwyższego zostało przyjęte i utrwalone stanowisko, iż więź emocjonalna łącząca osoby bliskie jest dobrem osobistym chronionym na podstawie art. 23 i 24 k.c. Podkreśla się przy tym, że nie każda więź rodzinna kwalifikuje się do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taka, której zerwanie powoduje ból, cierpienie i rodzi poczucie krzywdy. Pogląd ten dotyczy także sytuacji, w której zdarzenie skutkujące śmiercią osoby najbliższej nastąpiło przed dniem 3 sierpnia 2008 r., a więc przed wprowadzeniem do kodeksu cywilnego art. 446 § 4 k.c. Sąd Najwyższy dotychczas nie odniósł się jednak do kwestii, czy umowa ubezpieczenia obowiązkowego OC posiadacza pojazdu obejmowała swoją ochroną ubezpieczeniową także szkody w postaci naruszenia dóbr osobistych na skutek zerwania więzi rodzinnych. Wątpliwości Sądu Apelacyjnego dotyczą wykładni art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152 ze zm. – dalej: „u.u.o.”) w brzmieniu obowiązującym przed dniem 11 lutego 2012 r.

Wykładnia gramatyczna tego przepisu prowadzi do wniosku, że wskazuje on minimalny zakres ochrony ubezpieczeniowej, niezbędny dla realizacji celów,

którym mają służyć ubezpieczenia obowiązkowe, tj. ochronie ubezpieczonego sprawcy szkody przed ponoszeniem odpowiedzialności cywilnej oraz zapewnienie poszkodowanemu wyrównania szkody wyrządzonej przez ubezpieczonego sprawcę. Ubezpieczony może zatem zapewnić sobie szerszy zakres ochrony niż przewiduje to ustawa, ale zawsze będzie to przejawem porozumienia z ubezpieczycielem. Pogląd przeciwny reprezentowany jest przez przedstawicieli doktryny, którzy podnoszą tezę o publicznoprawnym charakterze przepisów wprowadzających obowiązek ubezpieczenia, co uzasadnia pewną arbitralność ustawodawcy przy określaniu zakresu ochrony roszczeń osób poszkodowanych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zamiarem ustawodawcy było objęcie odpowiedzialnością ubezpieczyciela wszystkich szkód, które mogą wynikać ze zdarzeń polegających na śmierci, uszkodzeniu ciała, rozstroju zdrowia, bądź też utracie, zniszczeniu lub uszkodzeniu mienia. Przy takiej interpretacji zmiana art. 34 ust. 1 u.u.o. eliminowałaby jedynie usterkę legislacyjną utrudniającą prawidłową wykładnię. Stanowisko to doznaje także wzmocnienia przez zasadę pełnej kompensacji szkody.

E.S.S.

*

III CZP 94/12

„1. Czy art. 7 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz.U. Nr 97, poz. 1051 z późn. zm.) stanowi źródło prawa podmiotowego przyznanego osobom fizycznym, o których mowa w tym przepisie?

2. w przypadku pozytywnej odpowiedzi na pytanie zawarte w punkcie 1, czy w sytuacji przyznania zaspokojenia, w formie wypłaty rekompensat, roszczeń określonych osób fizycznych z tytułu wskazanego w art. 7 powołanej wyżej ustawy, przy jednoczesnym pozostawieniu trybu wypłaty rekompensat i określenia ich wysokości do uregulowania w odrębnych przepisach, powstaje obowiązek ustawodawcy wydania odrębnych przepisów, a w konsekwencji – niewydanie odrębnych przepisów tworzy stan zaniechania legislacyjnego?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 września 2012 r., I ACa 760/12, P. Rygiel, M. Kus-Trybek, J. Wąsik)

Wątpliwości Sądu Apelacyjnego dotyczą kwestii, czy art. 7 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz.U. Nr 97, poz. 1051 ze zm.) tworzy uprawnienie dla osób w nim przewidzianych, a w przypadku pozytywnego rozstrzygnięcia tego zagadnienia, czy unormowanie przyznające prawo bez możliwości jego realizacji stanowi czyn bezprawny mogący być podstawą odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa.

Sąd Apelacyjny przedstawił występujące w doktrynie i judykaturze poglądy dotyczące definicji pojęcia „zaniechanie legislacyjne”, wskazujące na trudności w zakresie jednoznacznej wykładni art. 417 i 417¹ k.c. Skutkuje to rozbieżnością ocen dotyczących treści powołanego przepisu i konsekwencji związanych z nieuchwaleniem odrębnych przepisów określających tryb wypłat rekompensat i wskazujących ich wysokość.

E.S.S.

*

III CZP 95/12

„1. Czy w przypadku dochodzenia odszkodowania z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia auto-casco samochodu osobowego niedochowanie przez ubezpieczającego (poszkodowanego) obowiązków wynikających z ogólnych warunków ubezpieczenia poprzez zaniechanie zabezpieczenia poza pojazdem dokumentów pojazdu (karty pojazdu) podlega ocenie w świetle przesłanek określonych w art. 827 § 1 k.c. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2007 r. Nr 82, poz. 557) w sytuacji, gdy zachowanie to nie było bezpośrednią przyczyną szkody, ani też nie przyczyniło się w żaden sposób do jej powstania?

2) w razie udzielenia odpowiedzi pozytywnej na pytanie 1 (pierwsze), czy art. 827 § 1 k.c. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy – kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2007 r. Nr 82, poz. 557) ma zastosowanie do zawinionego zachowania obowiązków wynikających z ogólnych warunków ubezpieczenia poprzez

zaniechanie zabezpieczenia poza pojazdem dokumentów pojazdu (karty pojazdu), nie mającego znamion umyślności, ani rażącego niedbalstwa?

3) w razie udzielenia odpowiedzi negatywnej na pytanie pierwsze, czy niedochowanie przez ubezpieczającego (poszkodowanego) obowiązków wynikających z ogólnych warunków ubezpieczenia poprzez zaniechanie zabezpieczenia poza pojazdem dokumentów pojazdu (karty pojazdu), nie noszące znamion rażącego niedbalstwa, ani umyślności powinno skutkować odmową wypłaty odszkodowania, czy też dopuszczalne jest w takim przypadku zasądzenie odszkodowania z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia auto-casco na zasadach słuszności?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 31 października 2012 r., XVI Ca 371/12, A. Daniszewska, A. Strugała, S. Kamińska)

Wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczą możliwości zastosowania art. 827 § 1 k.c. do zawinionego zachowania ubezpieczającego, polegającego na niedochowaniu obowiązków wynikających z ogólnych warunków ubezpieczenia przez zaniechanie zabezpieczenia poza pojazdem karty pojazdu, niemającego znamion umyślności ani rażącego niedbalstwa. Sąd Okręgowy zauważył, że część doktryny przyjmuje, iż skoro kodeks cywilny nie reguluje kwestii niedbalstwa zwykłego i jego wpływu na odpowiedzialność ubezpieczyciela, to za szkody wyrządzone w następstwie takiego niedbalstwa ubezpieczającego ubezpieczyciel ponosi pełną odpowiedzialność. Inny kierunek doktryny akcentuje konieczność rozróżnienia niedbalstwa od rażącego niedbalstwa, uzasadniając to naturą stosunku ubezpieczeniowego i celem ochrony ubezpieczeniowej.

W razie udzielenia odpowiedzi negatywnej na pierwsze pytanie, zachodzi wątpliwość, czy niedochowanie przez ubezpieczającego obowiązków wynikających z ogólnych warunków nienoszące znamion rażącego niedbalstwa ani umyślności powinno skutkować odmową wypłaty odszkodowania, czy też dopuszczalne jest w takim przypadku zasądzenie odszkodowania z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia auto-casco na zasadach słuszności, aby zrównać uprawnienia ubezpieczającego, którego zaniechanie miało znamiona zwykłego niedbalstwa z uprawnieniami ubezpieczającego, który dopuścił się rażącego niedbalstwa. Zdaniem Sądu Okręgowego, nawet przy przyjęciu, że art. 827 k.c. nie ma zastosowania

w sprawie, to zasadne jest badanie, czy wypłata odszkodowania odpowiada zasadom słuszności, o których mowa w tym przepisie.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na możliwość zajęcia stanowiska przeciwnego, wynikającego z orzecznictwa, które zgodnie przyjmuje, że zakład ubezpieczeń wydając wzorce umowne jest uprawniony do określenia aktów staranności, od których dopełnienia uzależnione jest przyznanie odszkodowania. Skoro zatem powód przyjął na siebie obowiązek zabezpieczenia poza pojazdem dokumentów pojazdu i tego nie uczynił, nie może podważać tego obowiązku, a zakład ubezpieczeń wolny jest od odpowiedzialności.

E.S.S.

*

III CZP 96/12

„Czy w postępowaniu upadłościowym z możliwością zawarcia układu, w przypadku dojścia układu do skutku, wierzyciele tracą roszczenia o zapłatę odsetek za opóźnienie w zapłacie wierzytelności objętych układem za okres po dniu otwarcia postępowania upadłościowego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 9 listopada 2012 r., X Ga 198/12, L. Guza, B. Przybyła, M. Korfanty)

Sąd Okręgowy przypomniał, że ustawą z dnia 6 marca 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2009 r. Nr 53, poz. 434) został uchylony art. 272 ust. 2 Prawa upadłościowego i naprawczego. Z uzasadnienia projektu ustawy zmieniającej wynika, że zamiarem ustawodawcy był powrót do stanu prawnego obowiązującego na gruncie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo o postępowaniu układowym (Dz.U. z 1934 r. Nr 93, poz. 836 ze zm.), gdy nie było wątpliwości, że odsetki powstałe po dniu otwarcia postępowania układowego nie biegną i wierzyciele nie mogą ich dochodzić jeśli układ dojdzie do skutku.

Obecnie w doktrynie przeważa pogląd, że wobec braku przepisu regulującego kwestię wstrzymania odsetek po dniu otwarcia postępowania upadłościowego

z możliwością zawarcia układu wierzyciele upadłego nie tracą roszczenia o zapłatę tych odsetek i mogą ich dochodzić od upadłego także w toku postępowania upadłościowego tak jak wszelkich wierzytelności pozaukładowych.

W ocenie Sądu Okręgowego, za odpowiedzią negatywną na przedstawione pytanie prawne przemawia wykładnia gramatyczna art. 272 ust. 2 Pr.u.n. oraz brak przepisu regulującego kwestię wstrzymania odsetek po dniu otwarcia postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu. Za udzieleniem odpowiedzi pozytywnej przemawia natomiast zasada równego traktowania wierzycieli oraz powszechne przekonanie, że po dniu otwarcia postępowania układowego odsetki te nie biegną. Sąd Okręgowy dodał, że obecne brzmienie art. 272 Pr.u.n. wskazuje jednak na niemożność objęcia układem kwestii odsetek; skoro można objąć układem jedynie wierzytelności powstałe przed dniem ogłoszenia upadłości dłużnika, to umorzenie odsetek powstałych po tej dacie wymaga zgody każdego wierzyciela.

E.S.S.

*

III CZP 97/12

„Czy w sprawach o wpis prawa odkupu wykonywanego przez Agencję Nieruchomości Rolnych na rzecz Skarbu Państwa znajduje zastosowanie art. 94 u.k.s.c. i w rezultacie wniosek o wpis odkupu prawa jest wolny od opłaty sądowej, czy też od wniosku należy pobrać opłatę na podstawie art. 43 pkt 3 u.k.s.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 7 listopada 2012 r., II Cz 1122/12, J. Mościcka-Mazurek, A. Szwałt, B. Garycka)

Wątpliwości Sądu Okręgowego wynikły ze statusu Agencji Nieruchomości Rolnych, która w świetle art. 3, 5 i 20 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa jest podmiotem odrębnym od Skarbu Państwa, posiadającym osobowość prawną oraz samodzielność finansową i gospodarczą, co przemawia za przyjęciem, że nie może ona korzystać ze zwolnienia, które przysługuje Skarbowi Państwa z mocy art. 94 u.k.s.c. Jednak w tej kategorii spraw, w których Agencji Nieruchomości Rolnych przyznana została

ustawowa kompetencja do działania w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, uzasadniony wydaje się wniosek, że korzysta ona ze zwolnienia z art. 94 u.k.s.c. Sąd Okręgowy wskazał, że wątpliwości nie usuwa uchylenie poprzednio obowiązującego art. 26a ust. 3 wspomnianej ustawy, przewidującego zwolnienie od obowiązku uiszczenia opłat sądowych w takich sprawach, gdyż motywem legislacyjnym uchylenia tego przepisu było założenie, że zwolnienie przysługuje na podstawie art. 94 u.k.s.c.

R.B.

*

III CZP 98/12

„Czy zachodzi ciągłość posiadania na potrzeby nabycia własności w trybie art. 172 k.c. nieruchomości wydzielonej w scaleniu w sytuacji, gdy osoba będąca posiadaczem samoistnym nieruchomości objętej postępowaniem scaleniowym, która nie brała udziału w scaleniu jako właściciel w rozumieniu art. 1 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (t.j. Dz.U. Z 2003 r. Nr 178, poz. 1749) na skutek scalenia obejmuje w posiadanie samoistne nieruchomość wydzieloną jako ekwiwalent za nieruchomość posiadaną do scalenia?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 19 lipca 2012 r., II Ca 289/12, A. Podolska-Kojtych, D. Iskra, E. Bazelan)

Sąd Okręgowy wskazał na ugruntowany w doktrynie i judykaturze pogląd o kontynuacji biegu zasiedzenia w sytuacji, w której w wyniku postępowania scaleniowego samoistnemu posiadaczowi nieruchomości przydzielona zostaje nowa nieruchomość, będąca ekwiwalentem nieruchomości będącej poprzednio w jego posiadaniu. Wywiódł jednak, że brakuje jednoznacznego stanowiska, jeśli chodzi o sytuację, w której w postępowaniu scaleniowym za właściciela nieruchomości objętej scaleniem uważano inną osobę niż ta, która w rzeczywistości była samoistnym posiadaczem.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy samoistny posiadacz nieruchomości uczestniczył w postępowaniu scaleniowym jako użytkownik, a decyzja

scaleniowa jako właściciela wymieniała inną osobę. Z tego względu przyjmowanie ciągłości posiadania może budzić wątpliwości.

R.B.

*

III CZP 100/12

„Czy w sprawie o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli zachodzi współuczestnictwo konieczne po stronie pozwanej, jeżeli drugą stroną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli byli małżonkowie pozostający w ustroju wspólności ustawowej, którzy wskutek tej czynności uzyskali korzyść majątkową?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 11 października 2012 r., II Ca 466/12, A. Mikołajewski, E. Bazelan, A. Ścioch-Kozak)

Sąd drugiej instancji wskazał, że nie ma wypowiedzi Sądu Najwyższego i analiz doktryny na temat przedstawionego zagadnienia prawnego. Rozwiązania nie przyniosło Sądowi Okręgowemu również orzecznictwo dotyczące współuczestnictwa koniecznego w sprawach o ustalenie nieważności czynności prawnej, o uznanie umowy za bezskuteczną na podstawie art. 59 k.c., o odwołanie darowizny co do jednego z obdarowanych małżonków, o rozwiązanie umowy o przekazanie gospodarstwa rolnego, a także o rozwiązanie umowy dożywocia.

Sąd Okręgowy podniósł, że współuczestnictwo konieczne może wynikać z istoty spornego stosunku prawnego lub z przepisu ustawy, a przepisy regulujące skargę pauliańską nie stanowią wprost o konieczności łącznego pozwania wszystkich osób trzecich będących drugą stroną czynności prawnej. Stwierdził, że wyrażany jest pogląd, zgodnie z którym współuczestnictwo konieczne występuje w sprawach o ukształtowanie stosunku prawnego, a takim jest sprawa w przedmiocie żądania uznania czynności prawnej za bezskuteczną, przy czym art. 531 § 1 k.c. traktuje o powództwie przeciwko osobie trzeciej, co oznacza, iż biernie legitymowanym w takiej sprawie nie będzie dłużnik.

Odwołując się do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2001 r., III CZP 1/01 (OSNC 2001, nr 10, poz. 143), według której w procesie o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela (art. 527 § 1 k.c.), legitymowanym biernie jest tylko kontrahent dłużnika także wówczas, gdy wynika z tej czynności korzyść majątkowa weszła do majątku dorobkowego kontrahenta i jego małżonka, Sąd drugiej instancji zauważył, że została ona zaaprobowana w doktrynie, ale nie analizowano szczegółowo jej uzasadnienia i nie wypowiedziano się, czy gdy drugą stroną czynności prawnej byli oboje małżonkowie, powinni oni zostać pozwani łącznie. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tej uchwały ocenił, że uznanie czynności za bezskuteczną względem wierzyciela może odnosić się tylko do stron tej czynności, a nie do osób, które nie brały w niej udziału.

Należy zauważyć, że uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli możliwe jest w razie spełnienia przesłanek uregulowanych w art. 527 k.c. Nie można wykluczyć, że w określonym stanie faktycznym niektóre przesłanki zostaną spełnione tylko w stosunku do jednego z małżonków będących stroną czynności prawnej dokonanej z dłużnikiem.

W ocenie Sądu Okręgowego, mając na względzie treść art. 531 § 1 k.c. oraz charakter powództwa o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną, wydaje się, że mimo to należy opowiedzieć się za tym, iż w takiej sprawie występuje współuczestnictwo konieczne po stronie pozwanej, jeżeli drugą stroną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli byli małżonkowie pozostający w ustroju wspólności ustawowej, którzy w wyniku tej czynności uzyskali korzyść majątkową.

A.T.

GLOSY

prawo cywilne materialne

1. Budynkiem w rozumieniu art. 568 § 1 k.c. jest obiekt budowlany o złożonej konstrukcji oraz poważnym znaczeniu gospodarczym i użytkowym. Jest budynkiem w rozumieniu tego przepisu stadion sportowy.

2. Uprawnienia z tytułu rękojmi za wady fizyczne rzeczy nie mają charakteru odszkodowawczego i na należne na ich podstawie uprawnionemu koszty nie podlegają zaliczeniu przysługujące mu na kary umowne z powodu istnienia wad.

(wyrok z dnia 25 stycznia 2006 r., I CK 247/05, T. Wiśniewski, G. Bieniek, I. Gromska-Szuster, niepubl.)

Glosa

Pawła Ochmanna, Glosa 2012, nr 4, s. 40

Glosa ma charakter częściowo krytyczny.

Wątpliwości autora wzbudziło w pierwszej kolejności stanowisko Sądu Najwyższego, że kara umowna oraz uprawnienie z rękojmi do żądania obniżenia ceny to dwie odrębne instytucje. Następnie glosator stwierdził, że nie można zgodzić się z tezą Sądu Najwyższego, iż uprawnienie do żądania obniżenia wynagrodzenia nie jest roszczeniem odszkodowawczym, w związku z czym nie jest możliwe zaliczenie na poczet kwoty zapłaconej kary umownej, o którą ma zostać obniżone wynagrodzenie. Glosator stwierdził także, że teza Sądu Najwyższego, jakoby kara umowna w żaden sposób nie wpływała na uprawnienia z tytułu rękojmi, nie zasługuje na aprobatę.

Autor glosy podniósł, że w związku z analizowaną umową o roboty budowlane wykazywanie pewnych okoliczności wymaga fachowej wiedzy, którą nie dysponują przeciętni uczestnicy obrotu. Podzielił pogląd Sądu Najwyższego, że odpowiedzialność wykonawcy wchodzi w rachubę jedynie za określone wady,

będące następstwem jego nieprawidłowego działania lub zaniechania. Glosator przyznał także rację Sądowi Najwyższemu, że wykonawca nie odpowiada za zaniedbania inwestora.

P.G.

*

teza oficjalna

Ocena czynności prawnej pod kątem jej zgodności z zasadami współżycia społecznego musi uwzględniać zasady rzetelności i lojalności względem kontrahenta.

teza opublikowana w Monitorze Prawniczym:

Zabezpieczenie przez wierzyciela wierzytelności wynikającej z umowy dostawy poprzez zawarcie umowy poręczenia bez wiedzy dłużnika w sytuacji, gdy wierzyciel miał świadomość, że w przypadku opóźnienia się przez dłużnika ze spełnieniem świadczenia i przy jednoczesnym spełnieniu tego świadczenia przez poręczyciela nastąpi – bez udziału dłużnika głównego – skutek w postaci wejścia osoby trzeciej w miejsce dotychczasowego wierzyciela, jest wprawdzie formalnie zgodne z treścią zobowiązania, ale nie da się pogodzić z zasadą rzetelności i lojalności w wykonaniu zobowiązania względem kontrahenta umowy dostawy, bowiem narusza jego uzasadniony interes, a zatem jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

(wyrok z dnia 24 kwietnia 2008 r., IV CSK 39/08, I. Koper, G. Misiurek, D. Zawistowski, niepubl.)

Glosa

Piotra Chańko, Monitor Prawniczy 2012, nr 21, s.1216

Glosa ma charakter aprobowany.

Glosator zgodził się z rozstrzygnięciem Sądu Najwyższego. Stwierdził, że zwraca ono uwagę na istotne aspekty konstrukcyjne umowy poręczenia za dług przyszły, ale wymowa komentowanego wyroku bywa nietrafnie interpretowana w orzecznictwie sądów powszechnych. Autor wyraził wątpliwość, czy w analizowanej sprawie została zawarta umowa poręczenia za dług przyszły, ze względu na fakt, że nie zostały dość wnikliwie rozważone wymagania formalne, stawiane zobowiązaniu poręczyciela.

W ustalonym stanie faktycznym w umowie wiążącej strony nie można odnaleźć wysokości z góry oznaczonej długu przyszłego, choć art. 878 § 1 k.c. bezwzględnie wprowadza wymaganie oznaczenia limitu odpowiedzialności. Można zatem, według glosatora, argumentować, że skoro brak jednoznacznego określenia tej kwoty, to w istocie umowa poręczenia za dług przyszły nie doszła do skutku. Została zawarta jedynie formalnie; jej elementy zostały ujęte w formie pisemnej, jednak oceniane z punktu widzenia wskazań art. 65 § 2 k.c. zawierały zawołowaną umowę cesji wierzytelności przyszłych. Umowa taka, jako wyłączona wobec zastrzeżanego przez dłużnika zakazu zbywania wierzytelności, byłaby nieważna. Cesja ta powinna zostać oceniona jako sprzeczna z zastrzeżeniem umownym.

Wobec nieistnienia limitu odpowiedzialności, spełniającego kryteria art. 878 § 1 k.c., umowa ta była nieważna, skoro zaś poręczenie było nieważne, nieważny był też dalszy skutek umowy poręczenia, czyli opisany w art. 518 § 1 pkt 1 k.c. skutek w postaci subrogacji ustawowej. Zdaniem autora, w podobnych sprawach, jeżeli analiza wpisanych do umowy limitów na to pozwala, umowa poręczenia za dług przyszły będzie uznana za nieważną. Oferowanie zawarcia umowy poręczenia tam, gdzie cesja jest wyłączona, może stanowić – w konkretnej sytuacji faktycznej – nadużycie ze strony oferenta. Działanie takie może być również sprzeczne z naturą umowy poręczenia, która służy zabezpieczeniu zobowiązania, nie zaś podmiotowej zmianie wierzyciela.

R.N.

Artykuł 358¹ § 3 k.c. nie ma zastosowania przy podziale majątku wspólnego.

(postanowienie z dnia 9 września 2009 r., V CSK 39/09, L. Walentynowicz, B. Myszka, K. Pietrzykowski, OSNC-ZD 2010, nr 2, poz. 62; OSP 2010, nr 12, poz. 123; Rej. 2010, nr 7-8, s. 177)

Glosa

Andrzeja Koziółkiewicza, Palestra 2012, nr 9-10, s. 107

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor ocenił jako trafny pogląd dopuszczający rozliczanie w sprawie o podział majątku wspólnego kwot pobranych jako dochody z majątku wspólnego i zużytych tylko przez jednego z małżonków z pokrzywdzeniem drugiego przez analogiczne stosowanie art. 45 k.r.o. Stwierdził, że po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej dokonywanie rozliczeń z tytułu dochodów pobranych wyłącznie przez jednego z małżonków w czasie istnienia wspólności majątkowej, z pokrzywdzeniem drugiego, dopuszczalne jest wyłącznie w postępowaniu o podział majątku wspólnego. Podniósł, że żądanie rozliczenia pobranych przez jednego z małżonków dochodów z majątku wspólnego nie jest roszczeniem od początku pieniężnym. Wykluczył następnie możliwość dokonywania waloryzacji sądowej tego roszczenia na podstawie art. 358¹ § 3 k.c., a także stosowania powołanego przepisu do wszelkiego rodzaju innych wzajemnych rozliczeń byłych małżonków. Dodał, że rozliczenia te następują w postępowaniu o podział majątku wspólnego na odrębnych zasadach wypracowanych w postępowaniach działowych, które obejmują orzekanie z uwzględnieniem stanu majątku wspólnego z chwili ustania wspólności ustawowej, a jego wartości – z chwili orzekania.

Aprobującą glosę do orzeczenia sporządziła również A. Pyrzyńska (OSP 2010, nr 12, poz. 123).

M.P.

Podstawą roszczenia o zasądzenie wynagrodzenia za czynności członka rady nadzorczej spółki akcyjnej, delegowanego do samodzielnego pełnienia czynności nadzorczych, jest – o ile statut nie stanowi inaczej – uchwała walnego zgromadzenia, określająca wysokość tego wynagrodzenia.

(wyrok z dnia 3 listopada 2009 r., II CSK 181/09, S. Dąbrowski, T. Bielska-Sobkowicz, H. Pietrkowski, niepubl.)

Glosa

Łukasza Gasińskiego, Glosa 2012, nr 4, s. 26

Glosa ma charakter aprobujący.

Glosator stwierdził, że Sąd Najwyższy, co do zasady, opowiedział się za dopuszczalnością przyznawania dodatkowego wynagrodzenia członkom rady nadzorczej delegowanym do samodzielnego nadzoru. Uznał, że załącznik do protokołu, w realiach przesądzonej sprawy, nie spełnia wymagań co do formy notarialnej, a tym samym uchwała walnego zgromadzenia była dotknięta sankcją nieważności. Sąd Najwyższy przyjął, że w razie nieważności uchwały stanowiącej podstawę wypłaty wynagrodzenia, umowa zawarta przez spółkę nie może stanowić ważnej podstawy wypłaty takiego wynagrodzenia. Glosator podzielił pogląd Sądu Najwyższego, że w razie nieważności uchwały w zakresie wyznaczenia wysokości wynagrodzenia oraz w braku postanowień statutu w tym zakresie, nie ma podstaw do dochodzenia wynagrodzenia od spółki. Ewentualna wypłata wynagrodzenia byłaby sprzeczna z art. 392 k.s.h., a umowy przyznające takie wynagrodzenie należałoby uznać za nieważne.

Wyrok został omówiony także przez A. Sujak (Monitor Prawniczy 2010, nr 19, dodatek, s. 36) oraz – w przeglądach orzecznictwa – przez K. Osajdę (Glosa 2011, nr 1, s. 7) i przez M. Tofela (Prawo Spółek 2011, nr 2, s. 5).

P.G.

Treścią upoważnienia do uzupełnienia weksła *in blanco* wręczonego w celu zabezpieczenia roszczenia jest objęte jedynie uzupełnienie weksła przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu.

(wyrok z dnia 11 sierpnia 2010 r., I CSK 616/09, S. Dąbrowski, I. Koper, B. Myszka, niepubl.)

Glosa

Marty Borkowskiej, Glosa 2012, nr 4, s. 55

Glosa ma charakter aprobujący.

Glosatorka zwróciła uwagę na dwa zagadnienia, istotne z punktu widzenia praktyki obrotu wekslowego. W pierwszej kolejności, jak przyznała, wchodzi w rachubę konieczność rozróżnienia przedawnienia roszczenia z weksła *in blanco* od skutków uzupełnienia weksła po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego. Drugim istotnym zagadnieniem, na które wskazała, jest uznanie wypełnienia weksła *in blanco* po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego za nieobjęte treścią upoważnienia do uzupełnienia takiego weksła. Glosatorka podkreśliła, że potrzeba ochrony dłużnika przed zobowiązaniem bezterminowym doprowadziła do wypracowania koncepcji, pozwalającej przyjąć, że uzupełnienie weksła *in blanco* po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego jest niezgodne z porozumieniem wekslowym.

P.G.

*

Stopa życiowa poszkodowanego nie ma wpływu na wysokość zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę (art. 445 § 1 KC).

(wyrok z dnia 17 września 2010 r., II CSK 94/10, B. Myszka, W. Katner, G. Misiurek, OSNC 2011, nr 4, poz. 44; BSN 2010, nr 12, s. 15; Rej. 2011, nr 2, s. 153; MoP 2011, nr 17, s. 943)

Glosa

Katarzyny Kryła, Glosa 2012, nr 4, s. 48

Glosa ma charakter aprobujący.

Analizowane orzeczenie dotyczy zagadnienia zasad ustalania wysokości zadośćuczynienia pieniężnego przy wykorzystaniu takich kryteriów, jak sytuacja majątkowa poszkodowanego oraz kwoty przyznawane tytułem zadośćuczynienia w innych sprawach. Zdaniem autorki, Sąd Najwyższy trafnie wskazał, że niski poziom życia poszkodowanego nie może decydować o wysokości przyznanej mu kwoty, ponieważ nie ma to odzwierciedlenia w rozmiarze krzywdy. Ponadto, jak stwierdziła, Sąd Najwyższy zasadnie przyjął, że kryterium porównania wysokości sum pieniężnych przyznawanych przez sądy w innych sprawach nie może naruszać zasady indywidualizacji okoliczności wpływających na rozmiar krzywdy doznanej przez konkretnego poszkodowanego.

Podsumowując, glosatorka zajęła stanowisko, że wyłącznym kryterium decydującym o wysokości zadośćuczynienia pieniężnego powinien być rozmiar doznanej krzywdy. Stwierdziła również, że nie można zgodzić się z tezą, iż dla ustalenia odpowiedniej sumy należnej poszkodowanemu mają znaczenie wszelkie okoliczności składające się na stan faktyczny danej sprawy. Jedynym samodzielnym elementem, który powinien być brany pod uwagę przy ocenie zasądzonej kwoty, jest zakres szkody niemajątkowej. Zdaniem glosatorki, pozostałe czynniki mogą determinować wysokość zadośćuczynienia tylko w takim stopniu, w jakim wpływają na rozmiar krzywdy.

Głosę aprobującą do tego orzeczenia opracował M. Łolik (Palestra 2012, nr 1–2, s. 108).

P.G.

*

Umowa sprzedaży prawa użytkowania wieczystego gruntu i własności wzniesionych na nim budynków zawarta między spółką kapitałową a jej prokurentem jako kupującym, w której znacznie zaniżono cenę sprzedaży, jest inną podobną umową w rozumieniu art. 15 § 1 k.s.h.

(uchwała z dnia 22 października 2010 r., III CZP 69/10, G. Misiurek, J. Frąckowiak, B. Ustjanicz, OSNC 2011, nr 5, poz. 54; OSP 2012, nr 11, poz. 109;

BSN 2010, nr 10, s.10; Rej. 2010, nr 12, s. 133; NPN 2010, nr 3, s. 139; Rej. 2011, nr 6, s. 177; MoP 2011, nr 9, s. 488)

Glosa

Zbigniewa Kuniewicza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2012, nr 11, poz. 109

Glosa ma charakter częściowo aprobujący.

Autor zauważył, że problem naruszenia zakazu reprezentacji spółki z art. 210 i 379 k.s.h. jest problemem ustalania skutków działania „fałszywego organu”. Nie zgodził się z poglądem Sądu Najwyższego, który wskazał art. 58 k.c. jako podstawę nieważności umów zawartych przez nieumocowany organ. Odwołał się przy tym do stanowiska judykatury i doktryny, że art. 58 k.c. dotyczy przesłanki nieważności odnoszącej się jedynie do treści i celu czynności prawnej.

Dokonując wykładni art. 15 § 1 k.s.h., komentator stwierdził, że przepis ten przewiduje mechanizm kontroli ze strony zgromadzenia wspólników spółki kapitałowej umów zawieranych przez spółkę z wymienionymi w tym przepisie jej funkcjonariuszami. Zaaprobował wniosek Sądu Najwyższego, że cechą charakterystyczną i wspólną umów nazwanych wymienionych w tym przepisie jest możliwość takiego ukształtowania ich treści, iż funkcjonariusz spółki uzyska nieuzasadnioną korzyść kosztem spółki. Wyraził zapatrywanie, że o konieczności uzyskania zgody zgromadzenia wspólników na zawarcie przez spółkę umowy z jedną spośród osób wymienionych w art. 15 § 1 k.s.h. decyduje sama możliwość naruszenia interesów spółki, a nie efektywne naruszenie tych interesów. W konkluzji uznał za „inną podobną umowę” w rozumieniu powołanego przepisu każdą umowę sprzedaży między spółką kapitałową i jej prokurentem.

Uchwałę opatrzyli krytycznymi glosami M. Dumkiewicz i A. Niewęglowski (Glosa 2012, nr 1, s. 43) oraz P. Siwierski (Lex nr 604151). Została również omówiona przez R.L. Kwaśnickiego w glosie (Monitor Prawniczy 2011, nr 11, s. 613) oraz w komentarzu (Monitor Prawniczy 2011, nr 21, dodatek, s. 6).

M.P.

Termin określony w art. 539 § 1 k.s.h. rozpoczyna bieg od chwili pierwszego zawiadomienia o zwołaniu zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

(wyrok z dnia 26 stycznia 2011 r., II CSK 336/10, B. Myszka, W. Katner, K. Pietrzykowski, OSNC 2011, nr 10, poz. 115; BSN 2011, nr 4, s. 9; Rej. 2011, nr 6, s. 177; NPN 2011, nr 2, s. 117; Rej. 2011, nr 12, s. 185)

Komentarz

Piotra Letolca i Krzysztofa Rapały, Monitor Prawniczy 2012, nr 20, dodatek, s. 22

Komentarz ma charakter aprobujący.

Autorzy podjęli kwestie związane z art. 539 § 1 k.s.h, który jest wyrazem ochrony wspólników lub akcjonariuszy, realizującym prawo do informacji w związku z podziałem spółki. Komentatorzy zaaprobowali pogląd dotyczący zasad liczenia terminu zawiadamiania wspólników, o którym mowa w wymienionym przepisie, zgodnie z którym termin sześciotygodniowy należy liczyć od pierwszego z zawiadomień, co wynika z literalnej wykładni tego przepisu oraz z faktu, że intencją ustawodawcy jest regulacja terminów minimalnych. W ocenie autorów, trafny jest pogląd, że jeżeli spółka wysłała wspólnikom dwa zawiadomienia w takim czasie, iż mogli oni spokojnie zapoznać się z ich treścią przed planowanym zgromadzeniem wspólników, wówczas obowiązek informacyjny został spełniony, a ewentualne przeniesienie terminu zgromadzenia na inny dzień nie wymaga przesyłania dodatkowych zawiadomień. Przesunięcie terminu zgromadzenia wspólników, na którym ma zostać podjęta uchwała o podziale spółki, nie wiąże się z obowiązkiem każdorazowego i ponownego zawiadamiania wspólników o szczegółach podziału, chyba że w międzyczasie uległyby one zmianom. Istotą prawa wspólników do informacji związanych z podziałem jest umożliwienie im zapoznania się ze szczegółami planowanego podziału, tak aby mogli świadomie podjąć decyzję o jego zatwierdzeniu.

Konkludując, komentatorzy uznali za trafny pogląd Sądu Najwyższego, że termin określony w art. 539 § 1 k.s.h. rozpoczyna bieg od chwili pierwszego zawiadomienia o zwołaniu zgromadzenia wspólników.

*

Wspólnik nie może na podstawie art. 252 § 4 k.s.h. żądać stwierdzenia nieważności uchwały zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jeśli – ze względu na upływ terminu określonego w art. 252 § 3 k.s.h. – nie jest dopuszczalne jej zaskarżenie.

(wyrok z dnia 28 września 2011 r., I CSK 710/10, W. Katner, T. Bielska-Sobkowicz, A. Piotrowska, OSNC-ZD 2012, nr 3, poz. 53; MoP 2012, nr 19, s. 1039; BSN 2011, nr 12, s. 10; NPN 2011, nr 4, s.108; Pr.Spótek 2012, nr 3, s. 5)

Komentarz

Magdaleny Rzący i Tomasza Wójcikowskiego, Monitor Prawniczy 2012, nr 20, dodatek, s. 26

Komentarz ma charakter aprobujący.

Zdaniem autorów, komentowane orzeczenie potwierdza różnice w sytuacji prawnej byłych członków organów spółki z ograniczoną odpowiedzialnością niebędących jej wspólnikami oraz byłymi członkami organów, którzy posiadają status wspólnika w danej spółce. Komentatorzy zaaprobowali także pogląd Sądu Najwyższego o konieczności odpowiedniego sformułowania postanowień umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w celu skorzystania z automatycznego umorzenia udziałów. Akceptację zyskał również pogląd o możliwości uchylecia się przez wspólnika od skutków prawnych nieważnej uchwały wraz z upływem terminów do zaskarżenia uchwały, określonych w art. 252 § 3 k.s.h., co nie wyklucza możliwości powoływania się na nieważność uchwały po upływie terminu do wniesienia powództwa o stwierdzenie jej nieważności.

Do komentowanego orzeczenia głosem napisała także K. Bilewska (Monitor Prawniczy 2012, nr 11, s. 611), a komentarzem opatrzył K. Osajda w „Przeglądzie orzecznictwa” (Glosa 2012, nr 2, s. 12).

E.S.S.

*

Niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego zwalnia członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością od odpowiedzialności na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. tylko wówczas, jeśli następstwem jego zaniechania nie było poniesienie przez wierzyciela szkody.

(wyrok z dnia 24 lutego 2011 r., III CNP 26/10, B Myszka, I. Koper, Z. Kwaśniewski, niepubl.)

Komentarz

Magdaleny Wawrzonek, Monitor Prawniczy 2012, nr 20, dodatek, s. 17

Komentarz ma charakter aprobujący.

Autorka stwierdziła, że omawiane orzeczenie ma istotne znaczenie dla praktyki, Sąd Najwyższy bowiem przesądził w nim, że nie można przyjmować, iż każdy przypadek niezgłoszenia przez członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wniosku o ogłoszenie upadłości tej spółki, ewentualnie wszczęcie wobec niej postępowania układowego automatycznie skutkuje poniesieniem szkody przez jej wierzyciela, a w konsekwencji odpowiedzialnością solidarną członków zarządu spółki. Sąd Najwyższy trafnie przyjął, że członek zarządu może w takim postępowaniu wykazywać wszelkimi możliwymi dowodami, iż pomimo jego zaniechania wierzyciel nie poniósł szkody, co uwolni go od odpowiedzialności przewidzianej w art. 299 k.s.h.

P.G.

*

teza oficjalna

1. Zastrzeżenie umowne, uzależniające zgodę jednej ze stron na dokonanie czynności prawnej z osobą trzecią bez upoważnienia ustawowego

należy traktować jako zastrzeżenie warunku w rozumieniu art. 89 k.c. Warunek taki osoby trzeciej nie wiąże.

2. Nie może powoływać się na art. 488 § 2 k.c. ten, który pierwszy swojego świadczenia nie spełnił.

teza opublikowana w Monitorze Prawniczym

W razie powołania członka zarządu na czas nieoznaczony nie znajdują zastosowania przepisy art. 202 § 1–2 k.s.h., lecz § 4 tego przepisu, co oznacza, że członek zarządu powołany na czas nieoznaczony będzie pełnić swoją funkcję tak długo, dopóki nie spełni się którakolwiek z przesłanek wygaśnięcia mandatu w nim określona, w szczególności zaś, dopóki nie zostanie uchwałą wspólników odwołany.

(wyrok z dnia 12 października 2011 r., II CSK 29/11, J. Górowski, T. Bielska-Sobkowicz, A. Kozłowska, OSNC-ZD 2012, nr 3, poz. 56; BSN 2011, nr 12, s. 10; MoP 2012, nr 10, s. 533; NPN 2011, nr 4, s. 109; Pr.Spótek 2012, nr 2, s. 6; Rej. 2012, nr 11, s. 176)

Komentarz

Radosława L. Kwaśnickiego i Piotra Letolca, Monitor Prawniczy 2012, nr 20, dodatek, s. 3

Autorzy stwierdzili, że w komentowanym wyroku Sąd Najwyższy uznał, iż w razie powołania członka zarządu na czas nieoznaczony nie mają zastosowania art. 202 § 1–2 k.s.h., lecz § 4 tego przepisu, jednak nie wskazał wyraźnie, że można powołać członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na czas nieoznaczony tylko wówczas, jeśli umowa spółki tak stanowi. Ich zdaniem, teza analizowanego wyroku nie pokrywa się w pełni z jego uzasadnieniem. Sąd Najwyższy wskazał co prawda, że nie podziela poglądu wyrażonego w uchwale z dnia 21 lipca 2010 r., III CZP 23/10 (OSNC 2011, nr 1, poz. 6) i stwierdził, że powołanie członka zarządu na czas nieoznaczony jedynie w umowie spółki spełnia wskazaną w art. 202 § 1 k.s.h. przesłankę niestosowania przepisu tego paragrafu, co oznacza, że mandat członka zarządu powołanego na czas nieoznaczony nie wygaśnie

z dniem odbycia zgromadzenia wspólników zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za pierwszy pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka organu, jednak – według komentatorów – z uzasadnienia analizowanego orzeczenia wynika, iż dla możliwości powoływania członka organu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na czas nieoznaczony nie jest konieczne wyraźne wskazywanie w samej umowie spółki dopuszczalności takiego rozwiązania, a wystarczy, by był on powołany na czas nieoznaczony samą umową spółki i postanowienie to będzie skuteczne. Nie sposób więc uznać, że komentowany wyrok wyraża pogląd odmienny niż stanowisko wyrażone w uchwale z dnia 21 lipca 2010 r., a poglądy tam wyrażone w istocie potwierdza i jedynie uzupełnia o możliwość powołania na czas nieoznaczony członków organów spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie tylko wówczas, gdy umowa spółki wyłącza art. 201 § 1 oraz art. 218 § 1 k.s.h., ale także, gdy osoby te są powołane umową spółki.

Głosę do komentowanego wyroku opracował M. Borkowski (Lex nr 1043996).

R.N.

*

Członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie odpowiada na podstawie art. 299 k.s.h. jeżeli wierzyciel, którego wierzytelność została zabezpieczona umową przewłaszczenia, nie podjął – mając taką możliwość – skutecznych działań w celu zaspokojenia się z rzeczy objętych tą umową .

(wyrok z dnia 12 października 2011 r., II CSK 95/11, J. Górowski, T. Bielska – Sobkowicz, A. Kozłowska, OSNC 2012, nr 4, poz. 53; BSN 2011, nr 12, s. 10; MoP 2012, nr 11, s. 592; NPN 2011, nr 4, s. 108; Pr.Spótek 2012, nr 3, s. 5; Rej. 2012, nr 4, s. 164)

Komentarz

Anety Pankowskiej, Monitor Prawniczy 2012, nr 20, dodatek, s. 19

Komentarz ma charakter aprobujący.

Zdaniem autorki, Sąd Najwyższy podtrzymał dotychczasową linię orzecznictwa, według której art. 299 k.sh. nie może stanowić podstawy odpowiedzialności członków zarządu, gdy wierzyciel np. nie wyczerpał wszystkich przysługujących mu środków, by zaspokoić się z majątku spółki. W komentowanym wyroku Sąd Najwyższy zwrócił jednocześnie uwagę, że choć postanowienie sędziego-komisarza o oddaleniu wniosku o wyłączenie przedmiotów przewłaszczenia z masy upadłości jest niezaskarżalne, to wierzyciel miał nadal możliwość dochodzenia roszczenia w drodze powództwa przeciwko masie upadłości. Sąd Najwyższy podkreślił także, że bezskuteczność egzekucji musi być oceniana z uwzględnieniem zachowania wierzyciela i nie wystarczy wykazanie jedynie formalnej przesłanki bezskuteczności egzekucji.

W ocenie komentatorki, komentowane rozstrzygnięcie stanowi wyraźny sygnał dla wierzycieli, że powinni podejmować wszelkie przewidziane prawem działania w celu wyegzekwowania od spółki z ograniczoną odpowiedzialnością należnej im wierzytelności, dopiero bowiem wykazanie przez wierzyciela, iż podjął wszelkie możliwe działania w celu wyegzekwowania swojej wierzytelności wprost z majątku spółki pozwoli na skuteczne powołanie się na art. 299 k.s.h. i ewentualne zaspokojenie swojej wierzytelności z majątku członka zarządu.

Do komentowanego orzeczenia krytyczną głosę opracowała J. Węgrzynowicz (Lex nr 1099282).

P.G.

*

Akcjonariuszem bezzasadnie niedopuszczonym do udziału w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy (art. 422 § 2 pkt 3 k.s.h.) może być także akcjonariusz, którego pełnomocnikowi uniemożliwiono wykazanie właściwego umocowania do udziału w zgromadzeniu.

(uchwała z dnia 17 listopada 2011 r., III CZP 68/11, B. Ustjanicz, D. Zawistowski, M. Machnij, OSNC 2012, nr 5, poz. 60; BSN 2011, nr 11, s. 6; NPN 2011, nr 3, s. 121; Rej. 2011, nr 12, s. 185; Pr.Spółek 2012, nr 2, s. 5; MoPH 2012, nr 2, s. 66; Rej. 2012, nr 6, s. 161)

Komentarz

Dariusza Kulgawczuka i Eweliny Pichet, Monitor Prawniczy 2012, nr 20, dodatek, s. 10

Autorzy wyróżnili trzy najistotniejsze, ich zdaniem, kwestie poruszone w uzasadnieniu komentowanego orzeczenia.

Po pierwsze, zauważyli, że Sąd Najwyższy potwierdził, iż pełnomocnictwo korporacyjne jest odmiennym rodzajem pełnomocnictwa niż pełnomocnictwo cywilnoprawne i tylko odpowiednio wobec takiego pełnomocnictwa można stosować przepisy kodeksu cywilnego regulujące pełnomocnictwo. Zdaniem glosatorów, pogląd ten prowadzi do wniosku o braku możliwości potwierdzania czynności dokonanych bez lub z przekroczeniem zakresu pełnomocnictwa korporacyjnego.

Po drugie, wskazali, że Sąd Najwyższy dokonał wykładni pojęcia niedopuszczenia do udziału w walnym zgromadzeniu, o którym mowa w art. 422 § 2 pkt 3 k.s.h. i stwierdził, iż obejmuje ono nie tylko „fizyczne” niewpuszczenie akcjonariusza do sali obrad, czy nieumieszczenie go na liście osób uprawnionych do uczestnictwa i następnie liście obecności, lecz także niedopuszczenie go do udziału w dyskusji, czy bezzasadne niedopuszczenie do wykonania prawa głosu, ewentualne bezzasadne niepoliczenie głosów danego akcjonariusza. Taką wykładnię komentatorzy uznali za kontrowersyjną i zbyt daleko posuniętą. Ich zdaniem, wadliwości w procedowaniu walnego zgromadzenia, o mniejszej zwykle doniosłości, powinny prowadzić do nieważności uchwały tylko wówczas, gdy skarżący ją akcjonariusz wykazałby wpływ uchybień na treść uchwały.

Po trzecie, glosatorzy zaaprobowali stanowisko Sądu Najwyższego, że bezzasadność niedopuszczenia obejmuje nie tylko przypadki bezprawności takiego naruszenia czy naruszenia przy tym zasad współżycia społecznego, ale także przypadki naruszenia dobrych obyczajów.

Uchwałę omówił K. Osajda w „Przeglądzie orzecznictwa” (Glosa 2012, nr 2, s. 6).

R.C.

Przyznanie przez sąd w postępowaniu o podział majątku wspólnego jednemu z małżonków własności niezabudowanej nieruchomości, nabytej uprzednio od gminy przez oboje małżonków na zasadzie wspólności majątkowej, nie powoduje wygaśnięcia prawa pierwokupu przysługującego gminie na podstawie art. 109 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.).

(uchwała z dnia 25 listopada 2011 r., III CZP 71/11, G. Misiurek, M. Bączyk, M. Romańska, OSNC 2012, nr 6, poz. 70; BSN 2011, nr 11, s.7; NPN 2011, nr 3, s. 119; Rej. 2011, nr 12, s. 187; NPN 2011, nr 4, s. 107; Rej. 2012, nr 2, s. 164; Rej. 2012, nr 6, s. 164)

Glosa

Jakuba Biernata, Monitor Prawniczy 2012, nr 21, s. 1158

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor stwierdził, że Sąd Najwyższy oparł swoje stanowisko na założeniu, iż ustawowe prawo pierwokupu, zaistniałe wskutek wypełnienia przesłanek jego powstania, rodzi stosunek cywilnoprawny wiążący określone podmioty dopóty, dopóki nie zaistnieje zdarzenie prawne powodujące wygaśnięcie tego prawa. W konsekwencji, jeśli ustawowe prawo pierwokupu przysługiwało, wskutek wypełnienia przesłanek jego powstania, względem obojga małżonków, to przysługuje nadal w odniesieniu do tego z nich, który stał się właścicielem nieruchomości w wyniku podziału majątku wspólnego małżonków.

Zdaniem glosatora, tego stanowiska nie można uznać za trafne. Cechą uregulowania ustawowego prawa pierwokupu gminy na gruncie przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami jest uzależnienie powstania tego prawa od spełnienia określonych przesłanek. Przesłankami tymi w odniesieniu do omawianego przypadku ustawowego prawa pierwokupu są: okoliczność, że nieruchomość jest niezabudowana, okoliczność, iż nieruchomość została nabyta uprzednio przez sprzedawcę od Skarbu Państwa albo jednostek samorządu terytorialnego oraz okoliczność, że nie zachodzi żaden z przypadków wyłączających powstanie prawa pierwokupu. Spełnienie wskazanych przesłanek

należy ustalać każdorazowo w chwili zawarcia umowy sprzedaży nieruchomości. Jeśli wskazane przesłanki nie są spełnione, wówczas na rzecz gminy nie powstaje prawo pierwokupu. Prawo to nie przysługuje więc gminie nie dlatego, że wygasło, ale dlatego, że nie została wypełniona hipoteza normy prawnej decydującej o jego powstaniu.

Glosator zauważył, że z przedstawionego w uzasadnieniu komentowanej uchwały stanu faktycznego wynika, iż w chwili zawarcia umowy sprzedaży nieruchomości była niezabudowana oraz że brak jest informacji o zaistnieniu jakiegokolwiek okoliczności wyłączającej prawo pierwokupu. Powstanie prawa pierwokupu uzależnione zostało więc od ustalenia, czy nieruchomość została nabyta uprzednio przez małżonka – sprzedawcę od Skarbu Państwa albo jednostek samorządu terytorialnego. Kluczowe jest więc stwierdzenie, czy małżonek jest w odniesieniu do wskazanej nieruchomości bezpośrednim następcą tych podmiotów.

Zdaniem autora, podział majątku wspólnego małżonków jako zdarzenie prawne dotyczące praw majątkowych przysługujących małżonkom łącznie na zasadzie współuprawnienia prowadzi do nabycia określonych praw majątkowych przez małżonków na nowej podstawie prawnej, w szczególności zaś może prowadzić do nabycia przez małżonka prawa własności nieruchomości nabytej uprzednio przez małżonków od Skarbu Państwa albo jednostek samorządu terytorialnego. W takim przypadku wykluczona jest możliwość uznania wskazanych podmiotów za bezpośrednich poprzedników prawnych małżonka. Według glosatora, bezpośrednimi poprzednikami prawnymi małżonka – sprzedawcy są małżonkowie. Co za tym idzie, wykluczona jest możliwość powstania na rzecz gminy ustawowego prawa pierwokupu, a to z uwagi na niespełnienie przesłanki uprzedniego nabycia nieruchomości przez sprzedawcę od Skarbu Państwa albo jednostek samorządu terytorialnego. Za trafne należy więc uznać stanowisko przeciwne do przyjętego w glosowanej uchwale przez Sąd Najwyższy. W razie przyznania przez sąd w postępowaniu o podział majątku wspólnego małżonków jednemu z małżonków prawa własności niezabudowanej nieruchomości, nabytej uprzednio od Skarbu Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego przez oboje małżonków na zasadzie wspólności majątkowej, na rzecz gminy nie powstaje ustawowe prawo pierwokupu.

R.N.

*

Rada nadzorcza banku spółdzielczego może wyznaczyć jednego z jej członków do czasowego pełnienia funkcji prezesa zarządu tego banku (art. 56 § 1 zdanie drugie ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze, jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.) bez potrzeby uzyskania zgody Komisji Nadzoru Finansowego przewidzianej w art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz.U. Nr 19, poz. 1252 ze zm.). Wyznaczony prezes zarządu nie jest uprawniony do występowania z wnioskiem o powołanie członków zarządu banku (art. 12 ust. 4 zdanie drugie tej ustawy).

(uchwała z dnia 25 listopada 2011 r., III CZP 76/11, G. Misiurek, M. Bączyk, M. Romańska, OSNC 2012, nr 6, poz. 71; BSN 2011, nr 11, s. 8; MoPrBank 2012, nr 3, s. 21; Rej. 2011, nr 12, s. 189; Rej. 2012, nr 6, s. 163)

Komentarz

Alicji Piskorz i Wojciecha Bokiny, Monitor Prawniczy 2012, nr 20, dodatek, s. 15

Komentarz ma charakter krytyczny.

W ocenie autorów, Sąd Najwyższy nieprawidłowo przyjął, że radzie nadzorczej banku spółdzielczego służy możliwość wyznaczenia jednego z jej członków do pełnienia funkcji prezesa zarządu, z pominięciem obowiązku uzyskania zgody Komisji Nadzoru Finansowego. Ponieważ w odniesieniu do banków spółdzielczych ustawodawca wyraźnie wyłączył stosowanie art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1848 ze zm.), przyznającego radzie nadzorczej lub walnemu zgromadzeniu kompetencję do powoływania i odwoływania zarządu, brak – zdaniem glosatorów – podstaw do utrzymywania możliwości czasowego delegowania członka rady nadzorczej do zarządu spółdzielni. Rozwiązanie przyjęte przez Sąd Najwyższy stawia także, w ich opinii, pod znakiem zapytania możliwość sprawowania rzeczywistej kontroli przez Komisję Nadzoru Finansowego, pozostawiając jej jedynie znacznie słabszy

instrument w postaci uczestnictwa w postępowaniu rejestrowym. W konsekwencji, uchwała Sądu Najwyższego narusza, ich zdaniem, zasadę podziału władz.

Zdaniem autorów, w związku z wieloosobowym charakterem zarządu banku spółdzielczego i brakiem obowiązku działania przez niego w sposób kolegialny, braki w składzie osobowym bardzo rzadko będą pozbawiały bank reprezentacji. Oczekiwanie na zgodę Komisji Nadzoru Finansowego nie jest więc realnym zagrożeniem dla jego funkcjonowania. Glosatorzy wskazali także na sprzeczność komentowanej uchwały z wymaganiem powołania pozostałych członków zarządu banku spółdzielczego przez radę nadzorczą na wniosek prezesa. Wyrazili również pogląd, że komentowana uchwała zalicza się do nurtu orzecznictwa dążącego do przejmowania przez judykaturę uprawnień innych organów państwa.

Uchwałę omówił M. Bączyk w „Przeglądzie orzecznictwa” (Monitor Prawa Bankowego 2012, nr 10, s. 47).

M.G.

*

Wierzyciel akcjonariusza spółki akcyjnej ma legitymację do zaskarżenia uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy zagrażającej możliwości zaspokojenia z zajętych w toku egzekucji akcji (art. 910² § 1 k.p.c.) także wtedy, gdy ustanowiono zarządcę na podstawie art. 910² § 2 k.p.c. Do wierzyciela i zarządcy ma zastosowanie art. 425 § 1–3 k.s.h.

(uchwała z dnia 25 listopada 2011 r., III CZP 64/11, G. Misiurek, M. Bączyk, M. Romańska, OSNC 2012, nr 6, poz. 67; BSN 2011, nr 11, s. 6; Rej. 2011, nr 12, s. 185; Pr.Spółek 2012, nr 2, s. 5; MoPH 2012, nr 2, s. 64)

Komentarz

Mariusza Pniewskiego i Marka Wędrychowskiego, Monitor Prawniczy 2012, nr 20, dodatek, s. 20

Komentarz ma charakter aprobujący.

Zdaniem autorów, Sąd Najwyższy prawidłowo ocenił zakres legitymacji czynnej wierzyciela akcjonariusza i zarządcy praw z zajętych akcji do zaskarżania uchwał walnego zgromadzenia, które prowadzą do obniżenia wartości akcji. Wyrok ten jest, w ich ocenie, kolejną wypowiedzią Sądu Najwyższego zmierzającą do rozluźnienia nadmiernie formalistycznego poglądu dominującego w dotychczasowym orzecznictwie, ograniczającego legitymację do zaskarżania uchwał organów spółek kapitałowych.

Wyrok został omówiony także przez K. Osajdę w „Przeglądzie orzecznictwa” (Glosa 2012, nr 2. s. 9).

M.G.

*

Warunkiem uznania sprawy za niezakończoną w rozumieniu art. 65 § 5 k.s.h. jest rozpoczęcie jej prowadzenia w okresie poprzedzającym rozwiązanie spółki lub wystąpienie wspólnika. Nie jest to jednak kryterium wystarczające. Brzmienie art. 65 § 5 k.s.h. wskazuje bowiem, że przepis ten przewiduje obowiązek rozliczenia jedynie tych dochodów, które są związane z przedmiotem działalności spółki.

(wyrok z dnia 25 stycznia 2012 r., V CSK 62/11, L. Walentynowicz, B. Myszka, D. Zawistowski, nie publ.)

Komentarz

Pauliny Kozarzewskiej, Monitor Prawniczy 2012, nr 20, dodatek, s. 13

Autorka zaaprobowała zaprezentowany w orzeczeniu pogląd, że rozliczeniu pomiędzy wspólnikami spółki jawnej na gruncie art. 65 § 5 k.s.h. powinny podlegać wyłącznie te środki, które wynikają z transakcji związanych ze statutową działalnością spółki. Za niewystarczającą uznała jednak dokonaną przez Sąd Najwyższy wykładnię pojęcia „sprawy niezakończonych” i uznała, że wymaga ono bliższego wyjaśnienia przez ustawodawcę lub orzecznictwo. Obecny stan rzeczy może – jej zdaniem – prowadzić do konfliktów w ramach spółek osobowych i utrudniać ostateczne rozliczenie z występującym ze spółki wspólnikiem.

*

Uchwała zgromadzenia wspólników zatwierdzająca sprawozdanie finansowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, niepodpisane zgodnie z art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (jedn. tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.) jest sprzeczna z ustawą.

(wyrok z dnia 10 lutego 2012 r., II CSK 350/11, M. Kocon, J. Frąckowiak, M. Romańska, niepubl.)

Komentarz

Piotra Frelaka i Michała Jabłońskiego, Monitor Prawniczy 2012, nr 20, dodatek, s. 28

Komentarz ma charakter krytyczny.

Autorzy zwrócili uwagę, że Sąd Najwyższy wywiódł znaczenie wymagania podpisania sprawozdania z bezwzględnego obowiązywania przepisu, który go ustanawia, a także z jego funkcji, która ma zabezpieczać rzetelność i wiarygodność sprawozdania finansowego, nie podając żadnej samodzielnej sankcji za naruszenie tego przepisu. Odnieśli się krytycznie do poglądu, że sprawozdanie niepodpisane istnieje i wywołuje skutki prawne, lecz nie może być zatwierdzone. Określenie sankcji za brak podpisu członków zarządu zostało więc przesunięte na uchwały zgromadzenia wspólników, co powoduje powstanie obowiązku po stronie zgromadzenia wspólników kontrolowania sprawozdania zarówno pod względem merytorycznym, jak i formalnym.

E.S.S.

*

Dziecko, które urodziło się martwe, może być uznane za „zmarłego” w rozumieniu art. 446 § 4 k.c.

(wyrok z dnia 9 marca 2012 r., I CSK 282/11, J. Frąckowiak, J. Górowski, D. Zawistowski, OSNC 2012, nr 11, poz.130; OSP 2012, nr 11, poz.106; BSN 2012, nr 7, s. 10)

Glosa

Kingi Bączyk-Rozwadowskiej, Orzecznictwo Sądów Polskich 2012, nr 11, poz. 106

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorka zauważyła, że w swoim orzecznictwie dotyczącym art. 446 § 4 k.c., a wcześniej art. 446 § 3 k.c., Sąd Najwyższy systematycznie poszerzał katalog najbliższych członków rodziny zmarłego. Podzieliła następnie stanowisko zajęte w komentowanym wyroku, że zastosowanie art. 446 § 4 k.c. nie wymaga, by zmarły miał status poszkodowanego i związaną z tym statusem zdolność prawną. Stwierdziła, że poziom rozwoju *nasciturusa* i jego możliwości przeżycia poza organizmem matki mają doniosłe znaczenie dla dokonania oceny istnienia i charakteru więzi łączącej osoby pośrednio poszkodowane ze zmarłym. Dodała, że ustalenie *in casu* osoby uprawnionej do dochodzenia roszczeń z art. 446 § 4 k.c. wymaga wykazania istnienia silnej i pozytywnej więzi emocjonalnej między powodem a zmarłym. Zauważyła, że więź ta nasila się wraz z rozwojem prenatalnym dziecka.

W dalszej części opracowania autorka wskazała na następujące kryteria ustalania wysokości zadośćuczynienia: rozmiar doznanej krzywdy, stopień nasilenia cierpień psychicznych, czas trwania ujemnych skutków wystąpienia zdarzenia sprawczego, rodzaj i intensywność więzi łączącej poszkodowanego ze zmarłym oraz wpływ doznanych cierpień psychicznych na ogólną sytuację poszkodowanego. Podkreśliła ponadto, że każdemu z najbliższych członków rodziny zmarłego przysługuje wobec osoby odpowiedzialnej za szkodę własne, samodzielne i odrębne roszczenie, niezależne od roszczeń współuprawnionych.

M.P.

*

Przewidziany w art. 442 § 1 k.c. początek biegu przedawnienia rozpoczyna się od chwili, w której poszkodowany dowiedział się z miarodajnych

i kompetentnych źródeł o istnieniu określonego typu choroby (np. wirusowego zapalenia wątroby) i jej konsekwencjach dla własnego zdrowia.

(wyrok z dnia 12 maja 2012 r., III CSK 236/10, M. Kocon, M. Bączyk, D. Dończyk, OSP 2012, nr 11, poz. 107)

Glosa

Mirosława Nesterowicza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2012, nr 11, poz. 107

Glosa ma charakter aprobujący.

Komentator zauważył, że art. 5 k.c. był dość często stosowany przy ocenie zarzutu przedawnienia w procesach lekarskich, gdy szkoda ujawniła się po upływie terminu przedawnienia, gdy poszkodowany nie miał świadomości co do skutków zakażenia wirusem żółtaczką lub co do szkody z powodu braku pełnego zrozumienia informacji o skutkach choroby zakaźnej, którą nabył w szpitalu, lub w razie usprawiedliwionego nieznacznego przekroczenia terminu przedawnienia. Podniósł następnie, że początkiem biegu przedawnienia nie jest chwila powstania szkody, lecz dowiedzenia się o niej przez poszkodowanego. Dodał, że w przypadku ustalenia odpowiedzialności za szkody mogące powstać w przyszłości z tego samego zdarzenia, termin przedawnienia biegnie od dnia dowiedzenia się o ich wystąpieniu. Podzielił pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w tezie wyroku, wskazując przy tym, że o rozpoczęciu biegu przedawnienia decyduje chwila późniejsza (dowiedzenia się o istnieniu choroby lub dowiedzenia się o jej skutkach).

Autor glosy opublikował ją także w zbiorze „Prawo medyczne. Komentarze i glosy do orzeczeń sądowych”, Warszawa 2012, s. 475.

M.P.

*

W postępowaniu o wpis w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego danych wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, posiadających samodzielnie lub łącznie z innymi co najmniej 10% kapitału zakładowego (art. 38 pkt 8 lit. c ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, jedn. tekst Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1184 ze zm.), sąd

rejestrowy może żądać przedstawienia umowy, na podstawie której nastąpiło przeniesienie w tej spółce udziału lub jego części (art. 180 k.s.h.).

(uchwała z dnia 6 czerwca 2012 r., III CZP 22/12, K. Pietrzykowski, W. Katner, A. Owczarek, OSNC 2012, nr 12, poz. 141; BSN 2012, nr 6, s. 7; Pr.Spółek 2012, nr 7–8, s. 5)

Komentarz

Damiana Dworka i Łukasza Sieczki, Monitor Prawniczy 2012, nr 20, dodatek, s. 6

Autorzy zaznaczyli, że komentowana uchwała Sądu Najwyższego przyznająca sądowi rejestrowemu przy zmianie w rejestrze wpisów dotyczących danych wspólników uprawnienie do żądania przedstawienia umowy, na podstawie której nastąpiło przeniesienie udziałów spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub też części udziału, spowoduje, iż dotychczasowa praktyka niektórych sądów rejestrowych polegająca na domaganiu się przy dokonywaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego nowych wspólników lub nowych danych dotychczasowych wspólników także dowodów przejścia udziałów, choć nieznajdująca bezpośredniego oparcia w przepisach, stanie się praktyką powszechnie obowiązującą.

Kodeks spółek handlowych w art. 187 § 1 *expressis verbis* przewiduje, że dowody przejścia udziałów nabywca zobligowany jest przedłożyć jedynie spółce. Weryfikacja co do tego, czy udział skutecznie przeszedł na zbywcę, tj. został nabyty prawidłowo, spoczywa więc przede wszystkim na zarządzie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jako organie uprawnionym do reprezentowania spółki i prowadzenia jej spraw. Nabywca powinien zatem złożyć spółce umowę przeniesienia udziałów, jeśliby jednak zarząd spółki wraz z nową listą wspólników złożył do sądu dokumenty, z których wynika nieważność czynności prawnej zbycia udziałów, sąd rejestrowy w takim wypadku zobligowany jest do odmówienia przyjęcia nowej listy.

Uchwałę omówił P. Popardowski w opracowaniu „Zgłoszenie do rejestru przedsiębiorców zmiany danych wspólników w następstwie zbycia udziału (udziałów) w spółce z o.o.” (Monitor Prawniczy 2012, nr 19, s. 1051). Uwzględnił ją także Z. Strus w "Przeglądzie orzecznictwa" (Pal. 2012, nr 9–10, s. 151).

R.N.

*

Do umowy zawartej przez „kadłubowy” zarząd spółki z o.o. bez wymaganej do jej ważności uchwały walnego zgromadzenia lub rady nadzorczej nie ma zastosowania w drodze analogii art. 103 § 1 i 2 k.c.

(wyrok z dnia 11 lipca 2012 r., II CSK 744/11, K. Strzelczyk, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski, niepubl.)

Komentarz

Agnieszki Nalazek i Piotra Letolca, Monitor Prawniczy 2012, nr 20, dodatek, s. 31

Komentarz ma charakter krytyczny.

Autorzy zwrócili uwagę na rozbieżności występujące w orzecznictwie w zakresie dopuszczalności konwalidacji wadliwych czynności prawnych dokonanych przez organ osoby prawnej i opowiedzieli się za możliwością uzdrawiania takich czynności, co jest zgodne z zasadami międzynarodowych umów handlowych i odpowiada zasadzie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego.

E.S.S.

prawo cywilne procesowe

Fakt domniemany – w rozumieniu art. 231 k.p.c. – nie wymaga ani twierdzenia, ani dowodzenia, natomiast twierdzenia i dowodzenia wymagają fakty składające się na podstawę faktyczną domniemania.

(postanowienie z dnia 17 października 2000 r., I CKN 1196/98, T. Żyznowski, G. Bieniek, B. Myszka, niepubl.)

Glosa

Pawła Laskowskiego, Glosa 2012, nr 4, s. 45

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor podjął polemikę z poglądem Sądu Najwyższego, że fakt domniemany nie wymaga ani twierdzenia, ani dowodzenia, natomiast twierdzenia i dowodzenia wymagają fakty składające się na podstawę faktyczną domniemania. Zdaniem glosatora, Sąd Najwyższy nie przedstawił argumentacji tego twierdzenia. W jego ocenie, twierdzenie to jest nietrafne, strona bowiem obowiązana jest podnieść zarówno twierdzenia o fakcie stanowiącym podstawę domniemania, jak i o fakcie, który ma być ustalony w drodze domniemania, a fakt niepowołany nie może być podstawą rozstrzygnięcia.

Konkludując, autor glosy stwierdził, że nie można zgodzić się z Sądem Najwyższym, jakoby domniemanie faktyczne pozwalało na ustalenie faktów przez stronę niepowołanych. Strona obowiązana jest podnieść zarówno twierdzenie o fakcie stanowiącym podstawę domniemania, jak i fakcie, który ma być ustalony w drodze domniemania. Zasada ta doznawałaby wyjątku jedynie w razie faktów powszechnie znanych, które sąd bierze pod uwagę z urzędu.

P.G.

*

Umowa zlecenia obejmująca stałe prowadzenie obsługi prawnej mocodawcy, w tym reprezentowanie go przed sądem, może być podstawą pełnomocnictwa procesowego tylko wtedy, gdy przedmiot sprawy obejmuje określoną w tej umowie czynność prawną, faktyczną lub usługę.

(uchwała z dnia 23 września 2010 r., III CZP 52/10, J. Gudowski, D. Dończyk, W. Katner, OSNC 2011, nr 5, poz. 51; BSN 2010, nr 9, s. 7; Rej. 2010, nr 10, s. 160; Rej. 2011, nr 6, s. 175)

Glosa

Tomasza Szanciło, Glosa 2012, nr 4, s. 34

Glosa ma charakter aprobowujący.

Autor podzielił pogląd, że nie może stanowić podstawy pełnomocnictwa procesowego udzielonego zleceniobiorcy przez zleceniodawcę umowa stałego stosunku zlecenia, obejmująca jedynie reprezentowanie interesów majątkowych przed sądami i organami administracji lub prowadzenie konkretnej sprawy sądowej. Glosator wskazał, że jeżeli w grę wchodzi umowa dotycząca prowadzenia konkretnej sprawy sądowej, to tego typu umowa nie może być uznana za stałe zlecenie ze względu na brak stałości stosunku, a bez znaczenia jest w tym kontekście okoliczność, jak długo będzie trwało postępowanie sądowe. Ponadto udzielenie pełnomocnictwa procesowego jest czynnością wtórną w stosunku do umowy kreującej stosunek zlecenia, będącym stosunkiem podstawowym. W konsekwencji w rachubę wchodzi dwa stosunki prawne; jeden (pełnomocnictwo) wynika z drugiego (zlecenie).

Autor glosy zgodził się z Sądem Najwyższym, że umowa o obsługę prawną może być podstawą pełnomocnictwa procesowego tylko wtedy, gdy przedmiot sprawy obejmuje określoną w tej umowie czynność.

Głosę aprobującą do tej uchwały opracowała również O.M. Piaskowska (Glosa 2012, nr 2, s. 49).

P.G.

*

Sąd Najwyższy w sprawie w sprawie o wpis hipoteki przymusowej zwykłej zasądził w punkcie 2. postanowienia od uczestniczki postępowania na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

(postanowienie z dnia 13 stycznia 2012 r., IV CSK 403/11, M. Wysocka, niepubl.)

Glosa

Wiesława Sługiewicza i Piotra Sługiewicza, Rejent 2012, nr 10, s. 163

Glosa ma charakter krytyczny.

Uwagi autorów odnoszą się wyłącznie do postanowienia o kosztach postępowania kasacyjnego w związku z odmową przyjęcia przez Sąd Najwyższy do rozpoznania skargi kasacyjnej wniesionej przez uczestniczkę w sprawie o wpis hipoteki przymusowej zwykłej. Zasadzając koszty postępowania od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy, jako podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazano art. 520 § 2 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. Zdaniem autorów, Sąd Najwyższy nieprawidłowo orzekł o kosztach postępowania, nie wziął bowiem pod uwagę zajmowanego m.in. w swoich wcześniejszych wypowiedziach stanowiska, że sprawy o wpis hipoteki nie wiążą się ze sprzecznością interesów w rozumieniu art. 520 § 2 k.p.c. W konsekwencji, każdy z uczestników postępowania powinien zostać obciążony kosztami swojego udziału w sprawie, zgodnie z ogólną regułą orzekania o kosztach w postępowaniu nieprocesowym (art. 520 § 1 k.p.c.), sąd zaś nie powinien rozstrzygać o tych kosztach w osobnym postanowieniu.

Autorzy zarzucili także brak wyczerpującego uzasadnienia, a zwłaszcza brak wskazania jego pełnej podstawy prawnej.

M.G.

*

Postępowanie apelacyjne, w którym stroną była osoba nielegitymująca się licencją syndyka, jest nieważne z powodu braku zdolności sądowej (art. 379 pkt 2 k.p.c.) tej strony.

(wyrok z dnia 19 stycznia 2012 r., IV CSK 206/11, K. Strzelczyk, Z. Kwaśniewski, G. Misiurek, OSP 2012, nr 11, poz. 108)

Glosa

Feliksa Zedlera, Orzecznictwo Sądów Polskich 2012, nr 11, poz. 108

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor wskazał, że wywody zawarte w uzasadnieniu glosowanego orzeczenia mogą odnosić się nie tylko do syndyków, lecz także do nadzorców sądowych i zarządców oraz ich zastępców oraz tymczasowego nadzorca sądowego. Stwierdził, że nie można prowadzić rozważań na temat, kto jest „syndykiem w ogóle”,

w oderwaniu od konkretnego postępowania upadłościowego. Podniósł, że Sąd Najwyższy nie uwzględnił związania wynikającego z art. 365 k.p.c. stosowanego w postępowaniu upadłościowym przez art. 35 i 229 Prawa upadłościowego i naprawczego. Wyraził zapatrywanie, że nawet powołanie na stanowisko syndyka kogoś bez licencji syndyka, po uprawomocnieniu się postanowienia o powołaniu syndyka jest nie tylko wiążące dla uczestników postępowania upadłościowego i sądu, który wydał takie postanowienie, lecz także dla innych sądów i innych organów państwowych oraz organów administracji publicznej. Dodał, że postanowienie takie, mimo oczywistego naruszenia art. 157 Pr.u.n., musi powodować wszelkie skutki prawne związane z powołaniem.

Odnosząc się do przepisów przejściowych ustawy o licencji syndyka, glosator uznał, że nie wynika z nich, by w razie nieuzyskania licencji syndyka po upływie okresu przejściowego istniała podstawa do odwołania syndyka lub utraty z mocy prawa jego uprawnień wynikających z powołania do pełnienia tej funkcji. Powołał się przy tym na zasadę przyjętą w Prawie upadłościowym i naprawczym, według której syndyka powołuje się na cały czas trwania postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku upadłego. Uznał, że wprowadzenie obowiązku posiadania licencji syndyka nie zmieniło tej zasady.

W końcowej części opracowania autor wyraził swoje zastrzeżenia do stanowiska Sądu Najwyższego o braku zdolności sądowej strony, którą była osoba nielegitymująca się licencją syndyka. Zauważył, że syndyk będący osobą fizyczną posiada zdolność sądową zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w art. 64 § 1 k.p.c. W jego ocenie, prowadzenie procesu na rzecz upadłego lub przeciwko upadłemu przez osobę niepowołaną na stanowisko syndyka lub z niego wcześniej odwołaną należy rozpatrywać w aspekcie braku legitymacji procesowej.

M.P.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2013, NR 1

1. Przepis art. 679 k.p.c. nie stanowi podstawy uchylenia kolejnego prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po tym samym spadkodawcy.

2. Istnienie dwóch lub więcej prawomocnych postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku po tym samym spadkodawcy uzasadnia wznowienie postępowania na podstawie art. 403 § 2 w związku z art. 13 § 2 lub art. 524 § 2 k.p.c.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 10 lipca 2012 r., III CZP 81/11, T. Ereciński, J. Górski, J. Gudowski, M. Romańska, L. Walentynowicz, T. Wiśniewski, D. Zawistowski, OSNC 2013, nr 1, poz. 1)

*

Artykuł 11d ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1115 ze zm.), w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 18 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych i innych ustaw (Dz.U. Nr 223, poz. 1779) nie stanowi samodzielnej podstawy przekształcenia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu na własnościowe prawo do lokalu.

(uchwała z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 15/12, D. Zawistowski, M. Kocon, M. Szulc, OSNC 2013, nr 1, poz. 2)

*

Przepis art. 49 ust. 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy

o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 40, poz. 228) stanowi – niezależnie od dnia wszczęcia postępowania egzekucyjnego – podstawę wystąpienia z wnioskiem o obniżenie wysokości opłaty stosunkowej pobieranej przez komornika w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych na podstawie art. 49 ust. 1 lub ust. 2.

(uchwała z dnia 23 maja 2012 r., III CZP 17/12, J. Gudowski, T. Bielska-Sobkowicz, A. Owczarek, OSNC 2013, nr 1, poz. 3)

*

Od skargi na orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych dotyczącej wyłącznie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego pobiera się piątą część opłaty stosunkowej wartości przedmiotu zaskarżenia.

(uchwała z dnia 6 czerwca 2012 r., III CZP 23/12, K. Pietrzykowski, W. Katner, A. Owczarek, OSNC 2013, nr 1, poz. 4)

*

Dopuszczalna jest droga sądowa w sprawach o zwrot nienależnych opłat za wydanie karty pojazdu, pobranych na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz.U. Nr 137, poz. 1310) przed wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2010 r. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.).

(uchwała z dnia 6 czerwca 2012 r., III CZP 24/12, K. Pietrzykowski, W. Katner, A. Owczarek, OSNC 2013, nr 1, poz. 5)

*

Osoby niebiorące udziału w postępowaniu zakończonym wydaniem decyzji z naruszeniem prawa określonym w art. 156 § 1 k.p.a. są również uprawnione

do dochodzenia odszkodowania na podstawie art. 160 § 1 k.p.a.

(uchwała z dnia 21 czerwca 2012 r., III CZP 28/12, M. Bączyk, M. Kocon, B. Ustjanicz, OSNC 2013, nr 1, poz. 6)

*

Przy ustalaniu zachowku nie uwzględnia się wartości gospodarstwa rolnego przekazanego przez spadkodawcę następcy na podstawie umowy przewidzianej w art. 59 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (jedn. tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 24, poz. 133 ze zm.).

(uchwała z dnia 21 czerwca 2012 r., III CZP 29/12, M. Bączyk, M. Kocon, B. Ustjanicz, OSNC 2013, nr 1, poz. 7)

*

1. Treść księgi wieczystej w rozumieniu art. 626⁸ § 2 k.p.c. obejmuje nie tylko wpisy istniejące w chwili złożenia wniosku, ale także wpisy wykreślone wraz z ich podstawami.

2. Decyzja administracyjna o stwierdzeniu nieważności decyzji nie stanowi wystarczającej podstawy wykreślenia w dziale II księgi wieczystej, opartego na niej wpisu. Uzasadnia ona jedynie dokonanie z urzędu wpisu ostrzeżenia (art. 626¹³ § 1 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 25 kwietnia 2012 r., II CSK 461/11, M. Bączyk, A. Owczarek, D. Zawistowski, OSNC 2013, nr 1, poz. 8)

*

Nieważny jest weksel zawierający oznaczenie remitenta przez podanie nazwy przedsiębiorcy niestanowiącej jego firmy.

(wyrok z dnia 9 maja 2012 r., V CSK 258/11, L. Walentynowicz, W. Katner, A. Kozłowska, OSNC 2013, nr 1, poz. 9)

*

W sprawie o roszczenia z umowy dobrowolnego ubezpieczenia upraw rolnych wykazanie wystąpienia spadku klimatycznego bilansu wodnego poniżej jego wartości, określonej przez właściwego ministra, może nastąpić za pomocą wszystkich środków dowodowych.

(wyrok z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK 507/11, I. Gromska-Szuster, D. Dończyk, Z. Kwaśniewski, OSNC 2013, nr 1, poz. 10)

*

Możliwość złożenia przez współnika wniosku do sądu rejestrowego na podstawie art. 212 § 4 k.s.h. w razie odmownej uchwały współników (art. 212 § 3 k.s.h.) nie wyłącza wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały na podstawie art. 249 § 1 k.s.h.

(wyrok z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK 567/11, I. Gromska-Szuster, D. Dończyk, Z. Kwaśniewski, OSNC 2013, nr 1, poz. 11)

INFORMACJE

W dniu 30 listopada odbyła się narada sędziów Izby Cywilnej, której przewodniczył Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński. Podczas zebrania sędziowie wysłuchali wykładu sędziego Sądu Najwyższego Wojciecha Katnera na temat umowy deweloperskiej w kontekście ustawy z dnia 16 września 2011 r. o ochronie nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego. Po wykładzie odbyła się żywiłowa dyskusja, pełna krytycznych akcentów dotyczących wymienionej ustawy, w której udział wzięli sędziowie Sądu Najwyższego Kazimierz Zawada, Zbigniew Kwaśniewski, Józef Frąckowiak, Krzysztof Pietrzykowski, Mirosław Bączyk, Antoni Górski, Marta Romańska, Iwona Koper, Krzysztof Strzelczyk i Maria Szulc, a także asystent sędziego Konrad Osajda.

Na zakończenie narady sędzia Sądu Najwyższego Krzysztof Pietrzykowski poinformował o przebiegu konferencji, która odbyła w dniu 29 listopada w Trybunale Konstytucyjnym, dotyczącej wpływu na judykaturę orzeczeń Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego i Trybunału Konstytucyjnego.

W części nieoficjalnej Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński złożył sędzi Sądu Najwyższego Iwonie Koper serdecznie gratulacje z okazji 40-lecia pracy zawodowej, a sędziemu Sądu Najwyższego Hubertowi Wrzeszczowi z okazji 40-lecia służby sędziowskiej, dziękując im za sumienne wykonywanie obowiązków.

Prezes Sądu Najwyższego podziękował także sędziemu Sądu Apelacyjnego w Krakowie Władysławowi Pawlakowi za pracę w Izbie Cywilnej w okresie od września do listopada, podczas delegacji do Sądu Najwyższego.

*

W listopadzie jubileusz 30-lecia pracy zawodowej obchodziła Pani Hanna Kamińska – starszy inspektor sądowy w Wydziale IV.

Dane statystyczne – listopad 2012 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						Inny sposób	
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchyłono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania		
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1519	276	322	-	28	2	39	-	203	50	1473
3.	CZP, w tym:	35	8	17	13	-	-	-	-	-	4	26
	art. 390 k.p.c.	28	8	16	12	-	-	-	-	-	4	20
	skład 7-miu	7	-	1	1	-	-	-	-	-	-	6
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	253	48	78	-	39	12	14	-	-	13	223
5.	CO, w tym	22	42	57	-	4	-	-	-	-	53	7
	art. 401 k.p.c.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	art. 45, 48 k.p.c.	21	41	57	-	4	-	-	-	-	53	5
6.	CSP	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
7.	CNP	125	30	27	-	1	-	-	1	8	17	128
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	1955	404	502	13	72	14	53	1	211	138	1857

Spis treści

Uchwały.....
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia.....
Glosy
Orzeczenia opublikowane w OSNC 2012, nr 12
Informacje
Dane statystyczne.....